

śrīḥ
śrīmatē rāmānujāya namaḥ
śrīmatē nigamāntamahādēśikāya namaḥ
śrīsītālakṣmaṇabharataśatrughnahanumatsamēta śrīrāmacandra
parabrahmaṇē namaḥ

śrīmadrāmāyaṇē vālmīkiyē ādikāvyaē yuddhakāṇḍē

॥ caturviṃśaḥ sargaḥ ॥

This document has been prepared by

Sunder Kidāmbi

with the blessings of

śrī raṅgarāmānuja mahādēśikan

His Holiness śrīmad āṇḍavan śrīraṅgam

śrīḥ
śrīmatē rāmānujāya namaḥ
śrīmatē nigamāntamahādēśikāya namaḥ
śrīsītālakṣmaṇabharataśatruḡnahanumatsamēta śrīrāmacandra
parabrahmaṇē namaḥ

॥ caturviṃśaḥ sargaḥ ॥

śrīrāmēṇa lakṣmaṇaṃ prati laṅkāśōbhāṃ varṇayitvā sēnāṃ
vyūhya sthāpayitumādēśaḥ, śrīrāmājñayā muktēna śukēna
rāvaṇamupagamyā tadagrē śrīrāmasainyaśaktēḥ prābalyasya
varṇanaṃ rāvaṇēna svabalasya vikatthanaṃ ca

sā vīrasamitī rājñā
virarāja vyavasthitā |
śaśinā śubhanakṣatrā
paurṇamāsīva śāradī ॥ 6.24.1 ॥

pracacāla ca vēgēna
trastā caiva vasundharā |
pīḍyamānā balaughēna
tēna sāgaravarcasā ॥ 6.24.2 ॥

tataḥ śuśruvurākruṣṭaṃ
laṅkāyāṃ kānanaukaṣaḥ |
bhērīmṛdaṅgasaṅghuṣṭaṃ
tumulaṃ lōmaharṣaṇam ॥ 6.24.3 ॥

babhūvustēna ghōṣēṇa
saṃhr̥ṣṭā hariyūthapāḥ |
amṛṣyamāṇāstad ghōṣaṃ
vinēdurghōṣavattaram || 6.24.4 ||

rākṣasāstat plavaṅgānāṃ
śusruvustē'pi garjitam |
nardatāmiva dr̥ptānāṃ
mēghānāmambarē svanam || 6.24.5 ||

dr̥ṣṭvā dāsarathirlaṅkāṃ
citradhvajapatākinīm |
jagāma manasā sītāṃ
dūyamānēna cētasā || 6.24.6 ||

atra sā mṛgaśāvākṣī
rāvaṇēnōparudhyatē |
abhibhūtā grahēṇēva
lōhitāṅgēna rōhiṇī || 6.24.7 ||

dīrghamuṣṇaṃ ca niḥśvasya
samudvīkṣya ca lakṣmaṇam |
uvāca vacanaṃ vīra -
statkālahitamātmanaḥ || 6.24.8 ||

ālikhantīmivākāśa -
mutthitāṃ paśya lakṣmaṇa |
manasēva kṛtāṃ laṅkāṃ
nagāgrē viśvakarmaṇā || 6.24.9 ||

vimānairbahubhirlaṅkā
 saṅkīrṇā racitā purā |
 viṣṇōḥ padamivākāśaṃ
 chāditaṃ pāṇḍubhirghanaiḥ || 6.24.10 ||

puṣpitaiḥ śōbhitā laṅkā
 vanaiścitrarathōpamaiḥ |
 nānāpatagasaṅghuṣṭa -
 phalapuṣpōpagaiḥ śubhaiḥ || 6.24.11 ||

paśya mattavihaṅgāni
 pralīnabhramarāṇi ca |
 kōkilākulakhaṇḍāni
 dōdhavīti śivō'nilaḥ || 6.24.12 ||

iti dāśarathī rāmō
 lakṣmaṇaṃ samabhāṣata |
 balaṃ ca tatra vibhaja -
 cchāstradrṣṭēna karmaṇā || 6.24.13 ||

śasāsa kapisēnāṃ tām
 balādādāya vīryavān |
 aṅgadaḥ saha nīlēna
 tiṣṭhēdurasi durjayaḥ || 6.24.14 ||

tiṣṭhēd vānaravāhinyā
 vānaraughasamāvṛtaḥ |
 āśritō dakṣiṇaṃ pārśva -
 mṛṣabhō nāma vānaraḥ || 6.24.15 ||

gandhahastīva durdharṣa -
 starasvī gandhamādanaḥ |
 tiṣṭhēd vānaravāhinyāḥ
 savyaṃ pārsvamadhiṣṭhitaḥ || 6.24.16 ||

mūrdhni sthāsyāmyahaṃ yattō
 lakṣmaṇēna samanvitaḥ |
 jāmbavāṃśca suṣēṇaśca
 vēgadarśī ca vānaraḥ || 6.24.17 ||

ṛkṣamukhyā mahātmānaḥ
 kuṣṭiṃ rakṣantu tē trayāḥ |
 jaghanaṃ kapisēnāyāḥ
 kapirājō'bhirakṣatu |
 paścārdhamiva lōkasya
 pracētāstējasā vṛtaḥ || 6.24.18 ||

suvibhaktamahāvvyūhā
 mahāvānararakṣitā |
 anīkinī sā vibabhau
 yathā dyauḥ sābhrasamplavā || 6.24.19 ||

pragrhya giriśṛṅgāṇi
 mahataśca mahīruhān |
 āsēdurvānarā laṅkāṃ
 mimardayiṣavō raṇē || 6.24.20 ||

śikharairvikirāmaināṃ
 laṅkāṃ muṣṭibhirēva vā |

iti sma dadhirē sarvē
manāṃsi haripuṅgavāḥ || 6.24.21 ||

tatō rāmō mahātējāḥ
sugrīvamidamabravīt |
suvibhaktāni sainyāni
śuka ēṣa vimucyatām || 6.24.22 ||

rāmasya tu vacaḥ śrutvā
vānarēndrō mahābalaḥ |
mōcayāmāsa taṃ dūtaṃ
śukaṃ rāmasya śāsanāt || 6.24.23 ||

mōcitō rāmavākyēna
vānaraiśca nipīḍitaḥ |
śukaḥ paramasantrastō
rakṣōdhipamupāgamat || 6.24.24 ||

rāvaṇaḥ prahasannēva
śukaṃ vākyamuvāca ha |
kimimau tē sitau pakṣau
lūnapakṣaśca dṛśyasē || 6.24.25 ||

kaccinnānēkacittānāṃ
tēṣāṃ tvaṃ vaśamāgataḥ |
tataḥ sa bhayasaṃvigna -
stēna rājñābhicōditaḥ |
vacanaṃ pratyuvācēdaṃ
rākṣasādhipamuttamam || 6.24.26 ||

sāgarasyōttarē tīrē -

'bruvaṃ tē vacanaṃ tathā |

yathā sandēśamakliṣṭaṃ

sāntvayañślakṣṇayā girā || 6.24.27 ||

kruddhaistairahamutplutya

ḍṛṣṭamātraḥ plavaṅgamaḥ |

gṛhītō'smyapi cārabdhō

hantuṃ lōptuṃ ca muṣṭibhiḥ || 6.24.28 ||

na tē sambhāṣituṃ śakyāḥ

sampraśnō'tra na vidyatē |

prakṛtyā kōpanāstīkṣṇā

vānarā rākṣasādhipa || 6.24.29 ||

sa ca hantā virādhasya

kabandhasya kharasya ca |

sugrīvasahitō rāmaḥ

sītāyāḥ padamāgataḥ || 6.24.30 ||

sa kṛtvā sāgarē sētuṃ

tīrtvā ca lavaṇōdadhim |

ēṣa rakṣāṃsi nirdhūya

dhanvī tiṣṭhati rāghavaḥ || 6.24.31 ||

ṛkṣavānarasaṅghānā -

manīkāni sahasraśaḥ |

girimēghanikāśānāṃ

chādayanti vasundharām || 6.24.32 ||

rākṣasānāṃ balaughasya
 vānarēndrabalasya ca |
 naitayōrvidyatē sandhi -
 rdēvadānavayōriva || 6.24.33 ||

purā prākāramāyānti
 kṣipramēkataram kuru |
 sītāṃ cāsmāi prayacchāśu
 yuddham vāpi pradīyatām || 6.24.34 ||

śukasya vacanaṃ śrutvā
 rāvaṇō vākyamabravīt |
 rōṣasaṃraktanayanō
 nirdahanniva cakṣuṣā || 6.24.35 ||

yadi māṃ prati yuddhēran
 dēvagandharvadānavāḥ |
 naiva sītāṃ pradāsyāmi
 sarvalōkabhayādapi || 6.24.36 ||

kadā samabhidhāvanti
 māmakā rāghavaṃ śarāḥ |
 vasantē puṣpitaṃ mattā
 bhramarā iva pādapam || 6.24.37 ||

kadā śōṇitadigdhanṅgaṃ
 dīptaiḥ kārmukavicyutaiḥ |
 śarairādīpayiṣyāmi
 ulkābhiriva kuñjaram || 6.24.38 ||

taccāsyā balamādāsyē
 balēna mahatā vṛtaḥ |
 jyōtiṣāmiva sarvēśāṃ
 prabhāmudyan divākaraḥ || 6.24.39 ||

sāgarasyēva mē vēgō
 mārutasyēva mē balam |
 na ca dāśarathirvēda
 tēna māṃ yōddhumicchati || 6.24.40 ||

na mē tūñīśayān bāṇān
 saviṣāniva pannagān |
 rāmaḥ paśyati saṅgrāmē
 tēna māṃ yōddhumicchati || 6.24.41 ||

na jānāti purā vīryaṃ
 mama yuddhē sa rāghavaḥ |
 mama cāpamayīṃ vīṇāṃ
 śarakōṇaiḥ pravāditām || 6.24.42 ||

jyāśabdatumulāṃ ghōrā -
 mārtagītamahāsvanām |
 nārācatalasannādāṃ
 nadīmahitavāhinīm |
 avagāhya mahāraṅgaṃ
 vādayiṣyāmyahaṃ raṇē || 6.24.43 ||

na vāsavēnāpi sahasracakṣuṣā
 yuddhē'smi śakyō varuṇēna vā svayam |

yamēna vā dharṣayituṃ śarāgninā

mahāhavē vaiśravaṇēna vā punaḥ || 6.24.44 ||

|| ityārṣē śrīmadrāmāyaṇē vālmikīyē ādikāvyē

yuddhakāṇḍē caturviṃśaḥ sargaḥ ||